

Motion till riksdagen 2024/25:522

av **Magnus Berntsson (KD)**

Stöd för ett fritt och demokratiskt Belarus

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige fortsatt ska stödja Svetlana Tichanovskaja som den legitima företrädaren för det belarusiska folket och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Belarus befinner sig i en av sina värsta perioder av politiskt förtryck sedan Aleksandr Lukasjenko tog makten. Efter det riggade presidentvalet 2020 har landet sett en intensifiering av repressiva åtgärder mot oppositionella, aktivister och journalister. Regimen har systematiskt brutit mot mänskliga rättigheter genom gripanden, tortyr och långvariga fängelsestraff för de som utmanar makten.

Sverige och EU har tydligt markerat att Lukasjenko-regimen saknar legitimitet. Tillsammans med EU har Sverige infört sanktioner mot regimen's nyckelpersoner och närstående företag för att sätta press på Lukasjenko och hans medarbetare. Svetlana Tichanovskaja, som tvingats i exil, erkänns som en ledande företrädare för Belarus folk och dess kamp för demokrati. Det är därför avgörande att Sverige fortsätter att stödja henne och den demokratiska oppositionen, både politiskt och ekonomiskt.

Den nuvarande regimen i Belarus har vidare aktivt stöttat Rysslands invasion av Ukraina. Lukasjenko har tillåtit ryska styrkor att använda belarusiskt territorium för militära angrepp på Ukraina och har gett logistiskt stöd till ryska operationer. Belarus har också hjälpt Ryssland att kringgå sanktioner genom att tillhandahålla ekonomiskt och tekniskt bistånd. Denna nära allians med Ryssland har ytterligare isolerat Belarus från västvärlden och stärkt kraven på att utöka sanktionerna mot landet. Sveriges och EU:s tydliga ställningstagande mot detta agerande är viktigt för att sätta press på Lukasjenko-regimen och stödja Ukrainas rätt till självständighet och territoriell integritet.

Flera belarusiska oppositionella har sökt skydd i Sverige efter att ha flytt från politisk förföljelse och repression i sitt hemland. Dessa individer riskerar att utvisas, vilket

skulle utsätta dem för extremt osäkra förhållanden, där de kan mötas av godtyckliga gripanden, tortyr eller till och med döden. Detta kan inte ha varit lagstiftningens avsikt, då det strider mot principerna om skydd för förföljda att utvisa personer till en regim som systematiskt bryter mot de grundläggande mänskliga rättigheterna. Den belarusiska regimen ser exiloppositionen som ett stort hot och har ökat förtrycket även mot dem som flytt utomlands. Genom ändringar i sina lagar kan regimen beröva exilbelarusier deras medborgarskap, vilket gör det omöjligt för dem att förnya sina pass eller andra nödvändiga identitetshandlingar i exil. Utan giltiga rese- och identitetshandlingar tvingas dessa individer antingen tillbaka till Belarus eller in i en situation av statslöshet, där de riskerar att bli gripna och ställas inför rätta under rättsosäkra förhållanden.

Sverige bör därför undersöka möjligheterna att stärka skyddet för belarusiska oppositionella som befinner sig i landet och som riskerar förföljelse vid en eventuell utvisning. Sverige kan också överväga att erbjuda juridiskt skydd till oppositionella i exil och säkerställa att dessa individer kan fortsätta sitt arbete för demokrati utan att riskera utvisning. Sverige behöver fortsätta sitt diplomatiska arbete för att öka internationellt tryck på Belarus och förmå fler EU-länder att ge skydd åt oppositionella.

Det är avgörande att Sverige tar sitt ansvar i att skydda dessa individer och samtidigt fortsätter att stödja den demokratiska utvecklingen i Belarus genom politiskt och ekonomiskt stöd samt genom tydliga sanktioner mot Lukasjenko-regimen. Sveriges och EU:s långsiktiga mål bör vara att stödja ett fritt och demokratiskt Belarus, där mänskliga rättigheter respekteras och rättsstatens principer upprätthålls.

Magnus Berntsson (KD)